Kwartalnik Prawny Fundacji Honeste Vivere nr III/2025

NIE DAJ SIĘ OSZUKAĆ

NAJCZĘSTRZE PRZESTĘPSTWA I SPOSOBY OCHRONY

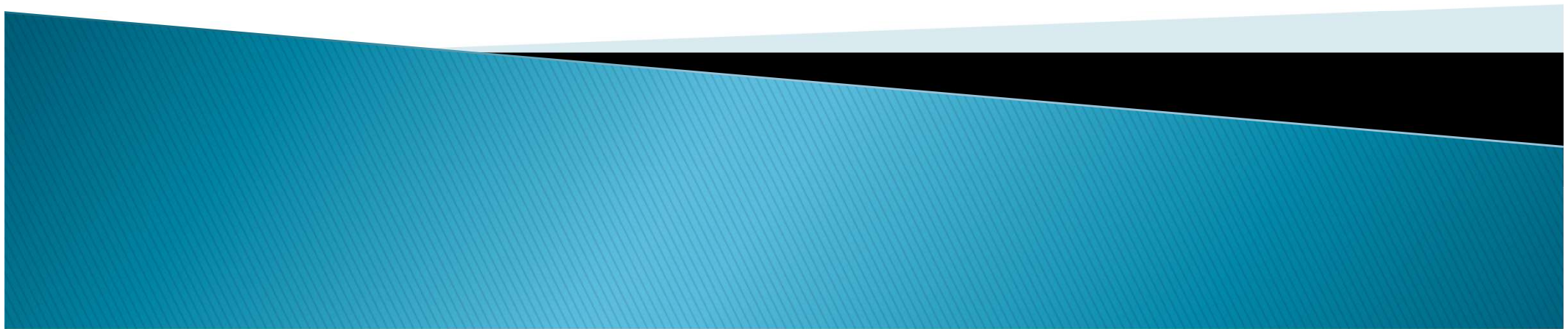

RODZAJE OSZUSTW

Na wnuczka

- Na policjanta
- Na pracownika ZUS, Urzędu
- Na pracownika administracji
- Na Hydraulika
- Na zmianę operatora telekomunikacyjnego
- Na dostawcę prądu
- Na sprzedaż towarów lub usług
- Na jedzenie
- Na spadek
- Matrymonialne

Oszustwo na wnuczka

- Przestępcy najczęściej kontaktują się telefonicznie i podają się za osobę bliską, zwykle wnuka, wnuczkę, siostrzeńca lub innego krewnego. Zmieniony głos tłumaczą chorobą lub wzbudzają poczucie winy w starszej osobie, z powodu tego, że go nie poznaje. Następnie proszą o pożyczenie określonej kwoty pieniędzy pod pozorem trudnej sytuacji w jakiej się znaleźli. Najczęściej od razu informują „babcię” lub „dziadka”, że nie będą mogli przyjechać po pieniądze i w związku z tym pieniądze odbierze znajomy lub kolega, a ofiara nie podejrzewając niczego złego przekazuje pieniądze przestępcom.

Oszustwo na wnuczka – jak się ustrzec

- kierujmy się zasadą ograniczonego zaufania
- **nie podawajmy** przez telefon żadnych informacji dotyczących naszego mieszkania, oszczędności, kiedy przebywamy w domu i z kim mieszkamy
- **nie przekazujmy** gotówki i żadnych innych rzeczy osobom nieznanym.
- **Skontaktujmy się z innymi członkami** rodziny, żeby zweryfikować informacje przekazywane przez oszusta

Oszustwo na policjanta

- Przestępcy najpierw wykonują telefon podając się za członka rodziny (najczęściej wnuczka). Proszą o pożyczenie dużej sumy pieniędzy, która pozwoli na spłatę długu, uniknięcia więzienia czy zakupu samochodu w atrakcyjnej cenie.
- Chwilę po zakończeniu pierwszej rozmowy do ofiary dzwoni kolejna - podająca się za funkcjonariusza CBŚ lub Policji. Na ogół przestępca informuje rozmówcę o tym, że jest potencjalną ofiarą oszustwa. Mówi, że poprzednia rozmowa telefoniczna była próbą wyłudzenia pieniędzy. Informuje o tym, że oszust został namierzony i prosi o pomoc w jego zatrzymaniu.

Oszustwo na policjanta

- Najczęściej przestępcy stwarzają presję czasu, żeby senior nie miał czasu do namysłu, nawet straszą sankcjami prawnymi za brak współpracy. Nalegają, aby osoba pokrzywdzona przekazała pieniądze lub wypłaciła określoną sumę pieniędzy z banku i przekazała ją wyznaczonej osobie, bądź proszą o wykonanie przelewu bankowego na wskazany numer konta. Zdarza się, że seniorzy w takiej sytuacji zostawiają pieniądze w śmietnikach, klombach, na ławce w parku, licząc, że Policja schwyta oszusta, a pieniądze odda. Często sprawcy nakłaniają także osobę oszukiwaną do przekazania wartościowej biżuterii.

Oszustwo na policjanta – jak się ustrzec

- **Nie podawaj** żadnych informacji osobom nieznanym
- **Policja NIGDY** nie prosi o wydanie rzeczy bez podpisania protokołu
- Policja posiada fundusz na tzw. ,,prowokacje policyjne”
- Powiadom Policję

Oszustwo na pracownika ZUS, Urzędu

- Przestępcy podszywając się pod pracowników różnych instytucji, do których najczęściej mamy zaufanie, wchodzą do mieszkań pod pretekstem pomocy lub rozliczenia nadpłaty
- Najczęściej proszą o wypełnienie ankiety lub wniosku
- Następnie wykorzystując nieuwagę seniorów i kradną pieniądze lub rzeczy wartościowe

Oszustwo na pracownika ZUS, Urzędu – jak się ustrzec

- Nie wpuszczajmy nieznanych nam osób.
- Podczas wizyty obcych zapewnijmy sobie obecność sąsiada lub innej zaufanej osoby.
- Sprawdzaj legitymacje i upoważnienia, a w razie wątpliwości potwierdźmy telefonicznie dane osoby w miejscu pracy, które reprezentuje.
- Zaproponuj wypełnienie wniosku, ankiety w siedzibie instytucji, zapytaj o siedzibę (osoba rzeczywiście tam pracująca nie będzie miała oporów byś tam przyszedł, będzie pewna adresu)
- Nie przechowujmy większych sum w jednym miejscu, w miejscach łatwych do odkrycia przez oszustów.

Oszustwo na pracownika administracji

- Przestępcy podszywając się pod pracowników administracji mieszkaniowej, wchodzą do mieszkań pod pretekstem sprawdzenia mieszkania lub rozliczenia nadpłaty
- Metoda tożsama z pracownikami instytucji państwowych
- Pamiętajmy, że wszystkie wizyty przedstawicieli administracji zawsze są zapowiadane na tablicy ogłoszeń. Jeśli nie jesteśmy pewni, dzwońmy do administracji i pytajmy, czy kogoś do nas wysyłali.

Oszustwo na Hydraulika, pracownika gazowni, elektryka

- 2 metody oszustwa
- 1metoda (bezpośrednia) tzw. parawan
- Oszuści pracują w parach
- pierwszy z nich twierdzi, że jest pracownikiem np. wodociągów i musi sprawdzić wodomierze w mieszkaniach, a drugi zostaje w przedpokoju
- Podczas, gdy pierwszy oszust absorbuje naszą uwagę drugi dokonuje kradzieży w innych pomieszczeniach

Oszustwo na Hydraulika, pracownika gazowni, elektryka

- Druga metoda ,, awaria u sąsiada”
- Oszust przedstawia się jako sąsiad
- Twierdzi, że w jego domu, mieszkaniu doszło do poważnej awarii, wezwał fachowców ale nie ma im z czego zapłacić
- Najczęściej prosi o niewielkie kwoty pożyczki, deklaruje, że odda jak tylko zapłaci i fachowcy zakończą pracę

Oszustwo na hydraulika, pracownika gazowni, elektryka – jak się ustrzec

- Poznaj swoich sąsiadów, nawet jeśli mieszkasz w bloku
- Nigdy nie pożyczaj pieniędzy osobom obcym
- Pod żadnym pozorem nie zostawiaj obcej osoby w pomieszczeniu bez nadzoru

Oszustwo na zmianę operatora telekomunikacyjnego

- Oszuści dzwonią lub odwiedzają starsze osoby w domu. Namawiają do skorzystania z najnowszej promocji lub oferty, podsuwają do podpisania nową umowę albo wysyłają ją kurierem.
- Zwykle nie pozostawiają kopii umowy. Stosują też inne chwyty - np. podpis klienta jest skanowany z wcześniejszego dokumentu i potem wykorzystany jako podpis pod nowo zawieraną umową.

Oszustwo na zmianę operatora telekomunikacyjnego

- Oszuści telefoniczni bardzo często dysponują też informacjami na temat osób, z którymi rozmawiają, oraz danymi o ich umowie i zamówionych usługach.
- Seniorzy, przekonani, że kontaktuje się z nimi doradca firmy świadczącej obecnie usługi, podpisują nową umowę, nie wiedząc, że wiąże się to ze zmianą operatora.
- Dowiadują się o tym dopiero, gdy zgłasza się do nich prawdziwy konsultant, żeby potwierdzić wolę przejścia do innego operatora albo gdy otrzymują pierwszą fakturę z nowej firmy.
- Często nie mogą się wycofać z takich umów, gdyż grożą im wysokie kary.

Oszustwo na zmianę operatora telekomunikacyjnego- jak się ustrzec

- Zawsze czytaj umowę
- Zawsze żądaj kopii
- Masz 14 dni na odstąpienie od umowy bez żadnych konsekwencji
- W razie wątpliwości powiadom Powiatowego Rzecznika Praw Konsumenta
- Udaj się do Punktu Bezpłatnych Porad Prawnych lub Bezpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego

Oszustwo na dostawcę prądu

- Rzekomi przedstawiciele firm energetycznych pod pozorem kontroli licznika spisują dane, proszą o ostatnią fakturę za prąd, dowód osobisty i szybko podsuwają nową umowę do podpisania, twierdząc, że starą trzeba zaktualizować. W ten sposób senior zupełnie nieświadomie zmienia sprzedawcę energii.
- Dopiero po pierwszej fakturze okazuje się, że wychodzi to drożej, bo musimy np. opłacać obowiązkowe ubezpieczenie. Czasami, żeby się uwiarygodnić, oszust najpierw dzwoni, uprzedzając, że przyjdzie do nas jeszcze raz inkasent, bo źle spisał licznik, i poprosi też o podpisanie protokołu - w rzeczywistości będzie to umowa z nowym sprzedawcą energii.

Oszustwo na dostawcę prądu

- Inną sztuczką jest informowanie, że firma energetyczna zorganizowała loterię dla klientów regularnie płacących faktury, a nagrodą jest stały rabat na energię. Wystarczy podpisać potwierdzenie odbioru nagrody. Dopiero po miesiącu okazuje się, że tak naprawdę pokwitowaliśmy umowę z nowym sprzedawcą energii, która wcale nie musi być korzystna.

Oszustwo na dostawcę prądu – jak się ustrzec

- Pamiętajmy, że umowę zawartą poza siedzibą przedsiębiorstwa, czyli na przykład w domu, można wypowiedzieć w ciągu 14 dni od jej podpisania - wystarczy złożyć pisemne, podpisane własnoręcznie oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Gdy nie zmieścimy się w 14-dniowym terminie, możemy jeszcze powołać się na art. 84 Kodeksu cywilnego - zostaliśmy wprowadzeni w błąd lub na stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych

Oszustwo na sprzedaż towarów i usług

I. Sprzedaż perfum

- II. Pokazy
- III. Akwizytorzy

Oszustwo na sprzedaż towarów i usług - Sprzedaż perfum

- Oszust twierdzi, że sprzedaję perfumy w atrakcyjnej cenie, nakłania do ich powąchania
- Perfumy w rzeczywistości zawierają środek usypiający
- Osoba traci przytomność a oszust w tym czasie kradnie wszystkie wartościowe rzeczy z mieszkania

Oszustwo na sprzedaż towarów i usług - Pokazy

- Oszuści dzwonią pod pozorem zaproszenia na pokaz, często oferują prezent za przyjście
- W trakcie spotkania oferują jakiś produkt, który ma nadzwyczajne właściwości
- Ceny tych towarów są znacznie zawyżone
- Podczas spotkania używane są socjotechniki mające za zadanie przekonać cię do zakupu konkretnej rzeczy

Oszustwo na sprzedaż towarów i usług - Akwizytorzy

- II metody
- 1. dwie lub kilka osób oferuje produkty do sprzedaży podczas, gdy jedna absorbuje twoją uwagę druga osoba przeszukuje mieszkanie i kradnie wszystko co stanowi jakąś wartość
- 2. sprzedaż produktów jak na pokazie przy użyciu socjotechniki, pod pozorem zakupu unikalnego przedmiotu, namawianie na kredyt

Oszustwo na sprzedaż towarów i usług – jak się ustrzec

- Na pokaz nie zabieraj nigdy dowodu osobistego, odcinku emerytury lub renty. Sprzedawca, który będzie wymagał tych dokumentów zapewne będzie cię namawiał na kredyt
- Kupiłeś coś na pokazie? Masz 14 dni na odstąpienie od umowy. Wyślij sprzedawcy listem poleconym informację o twojej decyzji
- Nie wpuszczaj obcych
- Nie pozostawiaj obcych bez nadzoru
- Ogranicz swoje zaufanie do wszystkich informacji jakie uzyskujesz od nieznajomych
- Nie podpisuj niczego bez przeczytania

Oszustwo na jedzenie

- metoda działania polega na tym, że sprawcy pukają do mieszkań, przykładowo prosząc o coś do jedzenia lub picia i informując, że zmarł im ojciec, a matka przebywa w szpitalu. Starsze osoby, okazując swoje dobre serce, bez zastanowienia przygotowują posiłek, a w tym czasie złodzieje okradają mieszkanie.

Oszustwo na spadek

- Oszust telefonicznie listownie lub mailowo informuje o konieczności pilnego kontaktu, gdyż odziedziczyliśmy ogromny spadek/ jesteśmy beneficjentami polisy na wypadek śmierci
- Po kontakcie oszust przedstawia informacje o ogromnym spadku
- Początkowo prosi o niewielkie kwoty celem załatwienia formalności, a następnie z każdym kontaktem zwiększa kwotę

Oszustwo na spadek – jak się uchronić

- Notariusz nie pobiera żadnych opłat za przekazanie testamentu
- Notariusz zawiadamia Sąd o posiadaniu testamentu (o ile spadkodawca o to wnosił)
- Żaden notariusz nie kontaktuje się bezpośrednio ze spadkobiercą
- Firma ubezpieczeniowa działa tylko w oparciu o polisę nie zawiadamia telefonicznie lub listownie beneficjenta. To spadkobierca musi powiadomić firmę ubezpieczeniową o śmierci spadkodawcy
- Nigdy nie wpłacaj żadnych pieniędzy nieznajomym osobom

Oszustwo matrymonialne

- Najczęściej historia wygląda tak, że pani/pan poznaje naszego oszusta zupełnie wydawać by się mogło przypadkowo, w kawiarni, w sanatorium, na czatach czy portalach randkowych
- Oszust matrymonialny bardzo dobrze wie z kim ma do czynienia. Swoje ofiary wybiera z odpowiedniego klucza, jakim najczęściej są posiadane pieniądze, zamieszkiwanie w dużym mieście i nieudane związki.
- Najlepiej, jeżeli jest się świeżo po rozwodzie, lub rozstaniu z partnerem, jest się wdową lub wdowcem
- Oszust doskonale odgrywa swoją rolę pocieszyciela, wymyśla całą historię o tym, jak to właśnie owdowiał, bądź rozwiódł, lub po prostu o tym, że nie układa mu się w życiu. Opowie o tym, jak jest zamożny, często wymyśli ciekawą historyjkę o posiadanych firmach, mieszkaniach, samochodach.

Oszustwo matrymonialne

- Na podstawie tych kłamstw buduje się coraz większą więź z ofiarą. Po kilku tygodniach, lub miesiącach oszust nagle doznaje jakiejś krzywdy – ktoś go okrada, ma wypadek, lub inne zdarzenie losowe, które powoduje, że potrzebne mu są pieniądze, samochód, lub czasem nawet przepisanie mieszkania na jego własność Omotana i często już bardzo zakochana osoba godzi się na to, chcąc pomóc. Ten, otrzymawszy to, czego pragnął znika.
- Więcej się już nie pojawia i ślad po nim ginie. Udaje się na poszukiwanie kolejnej ofiary.

Oszustwo matrymonialne- jak się uchronić

- Przede wszystkim warto wpisać imię i nazwisko nieznanej osoby w wyszukiwarkę internetową.
- Naprawdę często dzieje się tak, że informacje o oszuście są już w Internecie, wraz z jego danymi osobowymi i zdjęciem. O pomoc możemy porosić młodszych członków rodziny
- Nie przekazuj na własność żadnych rzeczy osobie której nie znasz
- Jeśli jednak przekazujesz pieniądze lub inne rzeczy a nieznana ci osoba twierdzi, że to na krótki okres, spisz umowę pożyczki
- Jeśli wykryjesz oszustwo zawiadom Policję

Oszustwo na blik-a

- Oszust podszywa się lub włamuje się na profil konkretnej osoby w portalu społecznościowym - najczęściej facbooka
- Za pomocą aplikacji messenger prosi o niewielką kwotę przelaną za pomocą blik-a , gdyż zabrakło mu na zakupy

Oszustwo na blik-a jak się chronić

- Nigdy nie przelewajmy żadnych środków pieniężnych nawet znajomym bez uprzedniej rozmowy z nimi
- Zawsze sprawdzajmy w aplikacji bankowej co potwierdzamy

Phishing

- Oszust podszywa się pod znaną firmę i nawiązuje kontakt z ofiara celem wyłudzenia jej danych osobowych

Phishing – Oszustwo na przesyłkę

- Oszust za pomocą sms lub emaila przesyła informację, że doszło do niedopłaty za przesyłkę i że należy uiścić odpowiednią sumę pieniędzy.
- Odsyła nas do aplikacji lub podaje link do płatności
- Link lub aplikacja ma za zadanie ściągnąć informację dotyczącą danych naszego logowania do konta bankowego
- Po chwili znikają oszczędności z banku a nawet oszust może zawrzeć szybką pożyczkę w naszym imieniu

Phishing – Oszustwo PGE

- Oszust za pomocą SMS lub maila informuje o występującej niedopłacie za ostatnie rachunek
- Podaje kwotę i linka do strony płatności
- Efekt końcowy jak w oszustwie na przesyłkę

Phishing – jak się chronić

- Stosuj zasadę ograniczonego zaufania
- Nie podejmuj działań pod presją czasu
- Zwracaj uwagę na treść otrzymanych wiadomości i ich poprawność

Sprzedaż rzeczy na aukcjach

- Oszust wystawia jakąś rzecz na sprzedaż jednak nigdy nią nie dysponuje, lub wprowadza w błąd co do opisu rzeczy
- Po otrzymaniu zapłaty nie przesyła przesyłki lub nie przesyła przesyłki zgodnie z zamówieniem

Sprzedaż- jak się chronić

- Zawsze sprawdzaj opnie innych użytkowników
- Czytaj regulamin portalu sprzedażowego celem sprawdzenia jakie masz uprawnienia, gdyby ktoś chciał cię oszukać
- O ile to możliwe kupuj towar lokalnie i odbieraj osobiście lub zamawiaj za obowiązkiem zapłaty po otrzymaniu towaru

Kradzież tożsamości oraz „pranie pieniędzy”

- dochodzi często poprzez przesłanie do użytkowników ofert atrakcyjnej pracy.
- Oszust oferuje wysokie wynagrodzenia lub proponują pracę nie wymagającą od przyszłych „pracowników” dużego wysiłku.
- Oferty pracy przychodzą na adresy mailowe w postaci spamu lub ogłoszeń, itp.
- Ofiara wysyła swoje CV, kopię dokumentów tożsamości, numer swojego konta bankowego i telefon kontaktowy.
- Zdarzają się nawet przypadki gdzie oszust wymaga od aplikantów założenia konta bankowego na swoje dane osobowe, a następnie wysłanie otrzymanej karty bankomatowej wraz z kodem PIN.

Kradzież tożsamości oraz „pranie pieniędzy”– jak się bronić

- Nie można ufać ofertom firm, które dają bardzo atrakcyjne zarobki, przy minimalnym nakładzie pracy np. wykonywanie przelewów
w zamian za prowizje. To oszustwo – „prania pieniędzy”, w którym stajemy się współsprawcą i możemy za to ponieść odpowiedzialność! Nie można odpowiadać na maile, które są spamem, gdyż uczciwi pracodawcy nie korzystają z tego typu działań w procesie rekrutacji. Nie należy wysyłać swojego CV nieznanym firmom a tym bardziej szczegółowych danych swoich kart kredytowych. Należy zwracać uwagę na adres e-mail,czy należy rzeczywiście do wskazanej w wiadomości firmy, ewentualnie kto jest właścicielem strony internetowej podanej w ogłoszeniu.

ZAPAMIĘTAJ
Aby zapobiec oszustwu radzimy:

- bezwzględnie stosować zasadę ograniczonego zaufania, szczególnie w sytuacjach wymagających naszej pomocy finansowej,
- informować Policję o każdej próbie oszustwa,
- konsultować się z najbliższymi w przypadku kontaktu osoby potrzebującej naszych pieniędzy,
- nie przekazywać osobom podającym się za funkcjonariuszy służb mundurowych żadnych środków pieniężnych i kosztowności,
- prosić o wylegitymowanie się osoby podającej się za funkcjonariusza – do czego ma obowiązek– ze stopnia, imienia i nazwiska, miejsca pełnienia służby czy też identyfikatora kadrowego. Podane dane radzimy zapisać, aby następnie potwierdzić, czy dana osoba to faktycznie funkcjonariusz.

ZAPAMIĘTAJ

- Lepiej wyglądać na człowieka podejrzliwego niż stracić dorobek życia. Pamiętajmy także, aby nie udzielać przez telefon czy email żadnych informacji dotyczących danych personalnych, numerów kont bankowych i haseł do nich. Nie opowiadajmy nieznajomym o swoich planach życiowych, czy o członkach rodziny.
- O wszystkich próbach wyłudzenia pieniędzy natychmiast poinformujmy policję, korzystając z numeru alarmowego 997 lub 112. Nie obawiajmy się, że alarm może okazać się fałszywy.
- Zawsze jeśli padniesz ofiarą oszustwa złuż zawaidomienie